Tadqiqot.uz

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA MILLIY TADQIQOTLAR:

DAVRIY ANJUMAN

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

MENDELEEV DMITRIY IVANOVICH
(1834-1907)

2022

FEVRAL

№37

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81
+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz
www.conferences.uz

CONFERENCES.UZ

ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 9-ҚИСМ

НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ КОНФЕРЕНЦИЙ: ЧАСТЬ-9

NATIONAL RESEARCHES OF UZBEKISTAN: CONFERENCES SERIES: PART-9

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда миллий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда миллий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 37-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 28 февраль 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 12 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши
Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фарғона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидаги изланишлар
Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви
Доцент Шакирова Шохида Юсуповна (Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги ҳузуридаги ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти)

6.Журналистика
Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт
PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт
Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш
Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн
Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт
Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари
Доцент Сохадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика
Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария
Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари
Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар
Phd доцент Қаххоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География
Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси
© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ИҚТИСОДИЁТДА ИННОВАЦИЯЛАРНИНГ ТУТГАН ЎРНИ

1. Tinicheva Marjona
SERVIS XIZMATI LOGISTIKASI 7
2. Khulkar Karimova Rahmanali kizi
DEVELOPMENT PROSPECTS OF THE FRUIT AND VEGETABLES EXPORTS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN...10

ИҚТИСОДИЁТДА ИННОВАЦИЯЛАРНИНГ ТУТГАН ЎРНИ

SERVIS XIZMATI LOGISTIKASI

Tinicheva Marjona
Qarshi muhandislik-iqtisodiyit
instituti “Logistika” yo`nalishi
L-164-21 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada logistika, shu jumladan servis xizmati logistikasi masalalari, undagi asosiy yo`nalishlar, sifat va son ko`rsatkichlari, statistik ko`rsatkichlar ko`rib chiqiladi va tahlil etiladi.

Kalit so`zlar: logistika, servis, tashish, statistika, tezkorlik.

O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “O`zbekistonni yanada rivojlantirish bo’yicha Harakatlar strategiyasi to`g`risida”gi PF-4947-sonli Farmonida mamlakatimizda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan keng ko’lamli islohotlar milliy davlatchilik va suverenitetni mustahkamlash, xavfsizlik va huquq-tartibotni, davlatimiz chegaralari dahlsizligini, jamiyatda qonun ustuvorligini, inson huquq va erkinliklarini, millatlararo totuvlik va diniy bag’rikenglik muhitini ta’minlash uchun muhim poydevor bo’lganligi, xalqimizning munosib hayot kechirishi, fuqarolarimizning bunyodkorlik salohiyatini ro’yobga chiqarish uchun zarur shart-sharoitlar yaratishi belgilangan[1]. Harakatlar strategiyasi bilan yuqoridagi shart-sharoitlar 2017-2021 yillar uchun belgilangan bo’lsa, 2022-2026 yillarga “2022-2026 yillarga mo’ljallangan Yangi O’zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to’g’risida”gi 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli O’zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni qabul qilingan. Ushbu strategiyalar xalq farovonligini oshirishga xizmat qiladi, zero unda xalqqa sifatli mahsulotlar yetkazish va servis logistikasi masalasi ham birlamchi masalalar qatoriga kiritilgan.

Logistikaning asosiy maqsadi - tegishli sifat va miqdordagi mahsulotni aniq muddatda, nisbiy kam harajatlar bilan uni ta’minlash, saqlash, ishlab chiqarish, qadoqlash, sotish va transportda tashishga, shuningdek, axborotni olish, qayta ishlash va uzatish hisoblanadi.

Shuni ta’kidlash joizki, logistikaning asosiy maqsadi intilishni talab etadigan ideal holatni ifodalash hisoblanadi. Ushbu intilish mustahkam asosga ega bo‘lishi uchun logistikaning asosiy maqsadi kichik maqsadlar bilan aniqlashtiriladi. Ularning eng muhimlari quyidagilar:

- Foyda va tavakkalchilik, daromad va xarajatlar, imkoniyatlar va ehtiyojlarning kompleks taqqoslash asosida takomillashmagan jarayonlarni ochib beradigan samarali nazorat tizimini yaratish.
- Xo‘jalik tuzilishining rasmiy kelishilgan va texnologik oqilona tashkiliy tuzilmasini yaratish. Jami xarajatlarni mavjud quvvatlardan imkon qadar foydalangan holda minimallashtirishni ta’minlaydigan moddiy, axborot va boshqa oqimlarni takomillashtirish bo‘yicha samarali boshqaruv tizimini yaratish.

Logistikaning to’liq tizimi bir nechta darajalardan iborat. Birinchi darajasida logistika turlari to’grisida ma’lumot berilgan, ya’ni, harbiy logistika, matematik logistika. Logistikaning bu turlari oliy ta’lim tizimida o’rganiladi. Iqtisodchilarni xo’jalik amaliyotida qo’llanilayotgan logistikani har xil turlari qiziqtiradi. Bu odatda oddiy logistika deb ataladi.

Logistik tizim quyidagi xususiyatlarga ega:

- bir butunlik va alohidalik;
- aloqalar;
- tashkil qilish;

1 O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “O`zbekistonni yanada rivojlantirish bo’yicha Harakatlar strategiyasi to`g`risida”gi PF-4947-sonli Farmoni, 2017 y., 07 fevral

- integrativ sifatlar;

Tijorat logistikasi iqtisodiy logistikaning ichki bir tizimi sifatida o’zining alohida tizimini shakillantiradi, bu ta’minot logistikasi, ishlab chiqarish logistikasi, sotish logistikalari hisoblanadi, logistik bo’g’inlar va transport logistikasi, omborxona logistikasi, zaxira logistikalarini o’z ichiga oladi. Ushbu logistika komplekslari majmuasi bizning tadqiqimiz asosiy mavzularidan biridir.

Logistik tizim asosida ekspeditorlik, stividorlik va boshqa yordamchi operatsiyalar markazlashadi, yuqori malakali transport, operatorlik va boshqa kompaniyalar vujudga keladi va mamlakat transport majmuasi infrastrukturasining ratsional rivojlanishi uchun sharoit yaratiladi.

Amaliyotda tijorat va servis logistikasi yaxlit tovar kuzatuvchi tizim hisoblanib, u respublikamizning iqtisodiy xo’jalik tizimida material oqimlarini joriy davrda boshqarishni amalga oshiradi.

Logistikaning hozirgi kundagi vazifalariga muvofiq uning ikki xil turdagi vazifalari ajratib ko’rsatiladi – tezkor va muvofiqlashtirish vazifalari.

Tezkor vazifalar bevosita ta’minot, ishlab chiqarish va taqsimot sohasidagi moddiy oqimlar harakatini boshqarish bilan bog’liq bo’lib, mohiyatan an’anaviy moddiy-texnika ta’minoti vazifalaridan kam farq qiladi. Masalan, ta’minot sohasidagi vazifalar qatoriga xomashyo va materiallar, alohida butlovchi qismlar va agregatlar, tayyor mahsulot zahiralarining ta’minotchidan ishlab chiqarish korxonalari, omborlar tovarlar saqlanadigan joylarga harakatini boshqarish kiradi.

Muvofiqlashtiruvchi vazifalar quyidagilarni taqozo etadi: ishlab chiqarishning turli bosqich va qismlarining moddiy resurslarga ehtiyojini aniqlash va tahlil qilish; korxona faoliyat ko’rsatayotgan bozorlarni tahlil qilish va istiqbolli bozorlarning rivojlanishini bashorat qilish; iste`molchilar ehtiyojlari va buyurtmalariga aloqador ma’lumotlarni qayta ishlash[1].

O`zbekiston mustaqillikka erishgach, servis xizmati logistikasini rivojlantirishga yuksak e`tibor qarata boshladi. Bu borada bir qancha hukumat qarorlari imzolandi. Jumladan O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 1-fevraldagi “Transport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to`g`risida”gi PF-5647-sonli Farmoni, O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 12-apreldagi “O’zbekiston Respublikasi transport vazirligi huzuridagi transport va logistikani rivojlantirish muammolarini o`rganish markazi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to`g`risida”gi 305-sonli qarori va bir qancha qaror, farmonlarni keltirish mumkin. Ushbu hukumat qarorlari hamda tadbirkorlar sa`y-harakatlari evaziga O`zbekistonda servis xizmati logistikasi rivojlanib bormoqda.

1-jadval

O`zbekistonning “Logistika ko’rsatkichlar indeksi” (LPI) da tutgan o`rni[2]

	Yil	Umumiy reyting (logistik ko’rsatkichlar indeksi LPI)	Bojxona samaradorligi	Infratuzilma sifati	Xalqaro tashuvlarni amalga oshirishning soddaligi	Logistika qamrovi	Yuklarni kuzatish	Yuklarni yetkazib berish muddatiga rioya etish
1	2010	68	107	70	83	89	63	50
2	2012	117	118	120	127	117	105	101
3	2014	129	157	148	145	122	77	88
4	2016	118	114	91	130	116	143	114
5	2018	99	140	77	120	88	90	91

1-jadvalda ko`rish mumkinki, asosiy ko`rsatkichlar 2010-yilga qadar o`sib borgan, undan so`ng biroz pasayish kuzatilgan va yana 2018 yilga borib davlatimiz o`z indeksini yaxshilashga erishgan. O’zbekiston 2016 yilgi hisobotga nisbatan o’z ko‘rsatkichlarini 19 pog‘onaga yaxshilab, 2018 yilgi hisobotda dunyoda 99-o‘rinni egalladi. O’zbekiston 2,58 ochko (5 ochkodan) to‘plagan bo‘lsa, dunyo peshqadami (Germaniya) 4,2 ball to‘plab, yurtimiz Markaziy Osiyoda ikkinchi o‘rinni egalladi.

1 Sh.A.Butayev, Q.M.Sidiqnazarov, A.S.Muradov, A.O‘.Qo‘ziyev. «Logistika” (Yetkazib berish zanjirida oqimlarini boshqarish). “EXTREMUM-PRESS” nashriyoti. Toshkent 2012

2 https://data.gov.uz/uz/datasets/8976?dp-1-sort=G2

So‘nggi yillarda O’zbekiston transport infratuzilmasini rivojlantirishga, shu jumladan avtomobil transporti tizimini yanada takomillashtirish va raqobatbardoshligini oshirishga katta e’tibor qaratmoqda. Respublikaning barcha mintaqalarining fazoviy aloqasi ta’minlandi, yo‘lovchilar va yuk transporti sohasida tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda, shu jumladan xalqaro standartlarga muvofiq yo‘l harakati xavfsizligi va qulayligini oshirish.

Xalqaro reytinglar va indekslarning o’zaro bog‘liqligi institutsional rivojlanish mamlakat va uning fuqarolari iqtisodiy farovonligiga ta’sir etayotganini, innovatsiyalar va axborot texnologiyalarining rivojlanishi mamlakat hayotining siyosiy va huquqiy jihatlariga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkinligini yana bir bor isbotlamoqda.

Adabiyotlar

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “O`zbekistonni yanada rivojlantirish bo’yicha Harakatlar strategiyasi to`g`risida”gi PF-4947-sonli Farmoni
2. SH.A.Butayev, Q.M.Sidiqnazarov, A.S.Muradov, A.**O‘**.Qo‘ziyev. «Logistika” (Yetkazib berish zanjirida oqimlarini boshqarish). “EXTREMUM-PRESS” nashriyoti. Toshkent 2012
3. **Xodiyev** B.Y., Shodmonov Sh.Sh., G’afurov U.V. Mamlakatni jadal isloh etish va modernizatsiya qilish – milliy taraqqiyotimizning mantiqiy bosqichi: Ilmiy-ommabop risola. – T.: TDIU, 2008. – 53 b.
4. https://data.gov.uz/uz/datasets/8976?dp-1-sort=G2
5. www.lex.uz
6. www.ziyonet.uz

DEVELOPMENT PROSPECTS OF THE FRUIT AND VEGETABLES EXPORTS IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Khulkar Karimova Rahmanali kizi
The University World Economy and Diplomacy, PhD candidate
hulkarkarimova24@gmail.com, +998908061294

Abstract: The paper gives recommendations on development of fruit and vegetable sector in Uzbekistan based on current status of the sector. Listed recommendations were compiled according to the OECD report and analysis.

Key words: fruit and vegetable export, trade, sanitary and phytosanitary (SPS), Agricultural Product Database Development, data exchange.

The Uzbek government is currently working on several initiatives to improve trade facilitation, including the simplification and removal of entities to open bank accounts abroad (Ministry of Economy of Uzbekistan, 2017). The government launched a “green corridor” in June 2017, with the goal of simplifying customs and phytosanitary clearance for fruits and vegetables supplied to Russia[1].

Agricultural Product Database Development and Data Exchange in the GMS Individual cargoes will always be potentially subjected to the full procedural steps in crossing borders unless there is a track and historical record of shipments by agricultural exporters and importers. Building a database of accredited shippers, exporters, importers, and agricultural traders at the country (national) level provides quarantine agencies with vital information about products shipped, the location of farms, processing establishments, warehouses, and so on, which is critical for determining their safety and compliance with sanitary and phytosanitary (SPS) requirements, including the history of inspections and treatments. The database also serves as an important tool for developing appropriate risk management mechanisms for most agricultural goods[2].

Quarantine Agencies Capacity Building and Training Programs. A properly trained workforce is required to ensure that agricultural product trade is facilitated while also addressing food safety and security concerns. Capacity building and training programs are critical to trade facilitation because quarantine agencies are at the forefront of agricultural trade. As part of the initiative, at least three modes of capacity building should be considered: (i) time-intensive (e.g., two weeks) quarantine courses outlining the range of hazards in food and related trade in accordance with SPS standards of measures, (ii) hands-on training in frontier and cutting-edge quarantine facilities to acquire modern methods and devise adjustments in the country settings, and (iii) ongoing monitoring, which may include new developments in quarantine technology or improved procedures and processes for implementing border measures.

Sanitary and phytosanitary (SPS) facilities are required to comply with the SPS Measures. They provide objective grounds for imposing trade restrictions on food and food-related products. To the extent that these facilities adhere to international measurement standards, they provide a vehicle for acceptance in a wide range of trading nations.

Information exchange is a necessary component for better agricultural trade management. Information is frequently fragmented, unique to specific border officers and authorities, and lacks processing and analysis at some borders and in some countries. With increased agricultural trade between Uzbekistan and the rest of the world, accurate, timely, and verifiable information is even more important because it mirrors the flow of goods across borders.

SPS management requires paperless trade. The goal of paperless trade is to make available and enable the electronic exchange of trade-related data and documents. It necessitates the

1 Boosting SME Internationalisation in Uzbekistan through better export promotion policies. 2017, Organisation for Economic Co-operation and Development, oecd.org/eurasia-week

2 Asian Development Bank(. 2012). Agricultural trade facilitation in the Greater Mekong Subregion. Mandaluyong City, Philippines: Asian Development Bank

digitization of all the information required to move a good across borders, as well as the digitization of all the processes required to ensure the secure flow of information between private and public stakeholders involved in cross-border trade transactions[1].

References

1. ADB. (2012). *Agricultural trade facilitation in the Greater Mekong Subregion.* Available online:[https://portal.gms-eoc.org/uploads/resources/291/attachment/ADB%20agricultural-trade-facilitation-gms.pdf]. [Accessed 8 February 2022].

2. OECD. (2017). *Boosting SME Internationalisation in Uzbekistan through better export promotion policies.* Available online:[https://www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/central-asia/Uzbekistan_Peer_review_note_dec2017_final.pdf]. [Accessed 10 February 2022].

3. OECD. (2019). *Digital opportunities for trade in agriculture and food sectors.* Available online:[https://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=TAD/TC/CA/WP(2018)4/FINAL&docLanguage=En]. [Accessed 17 January 2022].

1 tad/tc/ca/wp(2018)4/final, trade and agriculture directorate trade committee committee for agriculture, Joint Working Party on Agriculture and Trade

ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 9-ҚИСМ

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 28.02.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000